

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 26 Mei 1895. N°. 909.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bidsagen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentiën aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 41, te Amsterdam. Intendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Van de Engelen.

XXXI.

Kinderken! het is de laatste ure, en gelijk zij gehoord hebt, dat de Antichrist komt, zoo zijn ook nu vele Antichristen geworden; waaruit wij kennen, dat het de laatste ure is. 1 Joh. 2:18.

Ook nu nog zouden we van volwassen personen uit de Heidenen, die zich voor het ontvangen van den heiligen Doop aandienden, afwering van den Satan willen vergen; een exorcismus, niet in maniere als deze thans door de Roomschen in praktijk wordt gebracht, maar op de wijze, waarop de Christelijke kerk dien in den aanvang gekend heeft. Afwering van de afgoden om alsnu den Christus te belijden is niet genoeg. Wie toch als gewezen afgodiendenaar tot de Christelijke religie overkomt, leert het *Onze Vader*, en in dit *Onze Vader* de bede: *Verlos ons van den Boze*. Hem moet dus aangezegd, wie deze Boze is, en eerst nadat hij in dezen Boze den wederpartijder Gods heeft leeren kennen, moet hem duidelijk gemaakt, hoe de afgodij en geheel het Heidensche wezen waarin hij geboren en opgevoed was, door den geest van dezen Duivel geïnspireerd was. Hij moet diensvolgens niet alleen de afgoden verworpen, en een Jerub-Baal worden, maar ook erkennen dat hij onder den invloed van den Boze geleefd heeft, en alzo nu afwerpen den geest, die achter al dezen afgodiendienst school, t. w. den Duivel. Het heeft de Zending ongemeen verzuimd, dat men op dit gewichtig punt duaver zoo weinig gelet heeft. Men zoekt personen voor eenwig te redden. Men handelt in gehoorzaamheid aan Christus. Men zoekt de kerk van Christus uit te beelden. Maar de heilige bezieling om door de Zending het rijk van Satan afbreuk te doen, ontbrak. Hierdoor bleef de Zending een te oppervlakkig karakter dragen, en verveemde zich van den ernst van het *Onze Vader*, en in het algemeen van die diepere opvatting der Schrift, die het voor Christus altoos doet tegen den Satan rustgeest.

Hiermede hangt intusschen nog een tweede vraagstuk aan, dat voor de kerk van Christus van niet minder gewicht is. Vaak toch is de opmerking gemaakt, dat we waarlijk het Heidendom niet meer alleen in Indië en Japan hebben te zoeken, want dat we vooral sinds de tweede helft dezer eeuw, het naakte Heidendom, om het zoo uit te drukken, voor onze deur, in onze steden en dorpen hebben, in al die gezinnen en personen, die den dienst van Christus hebben vaarwel gezegd. En metterdaad hier ligt waarheid in. Gedurig ontvangen we den indruk, dat het eens verlagen Paganisme weer opleeft; en dat de groote afval (2 Thess. 2: 3) reeds werkende is. Hierop echter richt de Zending zich niet. Wel is er Evangelisatie, gelijk men het noemt, onder afgedienden en onwetenden, die men poogt te herwinnen; maar een Zending die onder de moderne Heidenen zou werken, is er niet. De Zending zoekt de Heidenen nog alleen in de verte, niet van nabij. In Azië en in Afrika, maar niet in ons eigen werelddeel.

Dit opmerkelijk verschijnsel nu heeft een gereede oorzaak. Immers het moderne Heidendom, gelijk men het noemt, mist nog zijn paganistisch middelpunt. In de Heidenen lauden van hoogere ontwikkeling (en alleen met de toestanden van zulke landen zijn de verschijnselen van ons moderne Heidendom vergelijkbaar), was en is steeds wel te onderscheiden tusschen vier groepen: 1°. de groep die in den dienst van den afgod haar kracht zoekt; 2°. een veel grootere groep, die den dienst van den afgod op grond van overlevering meemaakt, maar er niet zelve in leeft; 3°. een wijsgeerig-aesthetische groep, die van den eigenlijken dienst van den afgod los is; en 4°. een groep van zinlijke, weelderige lieden, die hun lust zoeken in ongerechtig genot. Vergelijk men hiermee nu de breede klasse in ons midden, die met den Christus, of laat ons liever zeggen, met alle geopenbaarde waarheid gebroken heeft, dan is het duidelijk, dat we de vierde, breede en laatste groep aanstonds terugvinden. Ook ten onzent toch vindt ge onder deze lieden een tamelijk talrijke groep, die het kwade goed noemt, het licht duisternis scheldt, spot en lastert, en voort leeft voor zingenot en uitspat in brooddronken weelde. En evenzo vindt ge daarnaast, maar geheel daaraan afgescheiden, een heel andere groep, bij voorkeur Modernen genoemd, die evenals vele heidensche wijsgeeren, ernstig in hun levensopvatting zijn, en zeker ideaal pogen vast te houden, maar wier bezieling ontleend is aan de wijsgeerige stelsels, de wetenschap

of de kunst. Daarentegen ontbreekt nog schier geheel de eerste groep, die den eigenlijken dienst van een afgod tot middelpunt van haar streven kleedt. Al is het toch volkomen waar, dat er ook onder ons velerlei afgodij heerscht, met name de afgodij van den Mammon, toch ontbreekt nog de eredienst van een met name genoemden afgod. Er staat geen Baal tegen Jehova over. Wel zijn er reeds sporen van zekere erediensten te ontdekken. Zoo b. v. in de vereering van gestorven geestes, voor wie men standbeelden opricht, en wier gedenkdagen men viert; of ook van nog levende dichters of ook rijmelaars, voor wie men nog bij hun leven borstbeelden in een openbaar museum plaatst. Hierbij komt evenzo het Spiritisme, dat zekeren dienst voor de geestenwereld organiseert. Te Parijs heeft het Positivisme een gelijksoortigen eredienst in het leven geroepen. Maar wat niet aanwezig is, wat geheel ontbreekt, is zekere algemeene eredienst van een afgod, waarin de loochenaars van den Christus zich vereenigen. Want wel zijn er te Parijs, te Londen en te New-York Buddhistische tempels verzezen, waarin door aangestelde priesters werkelijke offeranden worden bediend; maar dit alles geschiedt op zoo kleine schaal en vindt zoo weinig bijval, dat het op het breedte terrein van het moderne Heidendom nauwelijks meetelt. Als groot geheel genomen, is het moderne Heidendom onder ons nog een Paganisme zonder eredienst, en alzo verstoken van het middelpunt, waarin het oude Heidendom juist zijn kracht vond. Ontbreekt alzo de hoofdgroep, als gevolg hiervan is ook de tweede groep, waarop we doelden, d. i. de groep van de onadenkende massa, die bij wijze van traditie den dienst van den afgod volgt, onder ons nog niet in haar ware gestalte opgetreden. Ze is wel aanwezig in dien smalle zoom der bevolking, die op den klank af met het Modernisme meeloopt, maar dit heeft bijna overal nog plaats in vormen die aan de Christelijke kerk ontleend zijn; meestal zelfs nog binnen de muren der kerk, onder de predikatie, bij de catechisatie, op Zondagsscholen enz.

Men ziet hieruit, dat het niet aangaat, zonder nadere bepaling, ons moderne Heidendom met het eigenlijke Paganisme op één lijn te stellen. De afgod is er wel, maar de dienst, althans de eredienst van den afgod, die voor alle Paganisme het middelpunt vormt, ontbreekt. Zal dit nu allengs anders worden? En kan men zeggen dat bij consequente ontwikkeling, ook de eredienst van den afgod weer zal worden opgewekt, zoodat de tempel van Baal weer tegenover de kerk van Christus zal komen te staan? Om dunkt dat de Heilige Schrift ons alleszins oorzaak geeft, om zulk een terugkeer van den Baal, althans in zijnouden vorm, in twijfel te trekken. De Schrift namelijk maakt merklijk onderscheid tusschen de Heidenen, die den Christus nog niet kennen, en tusschen hen, die, na den Christus gekend te hebben, vallen, en terugvallen in de verloochening van den eenigen waren God. Voor denulken toch schetst zij ons Satans meest doordringende werking niet in den Baal, niet in den gewonen afgod, maar in den Antichrist; en hiermee komen we vanzelf op ons onderwerp, op de betekenis van den Satan, nu in zijn tegenstelling met den Messias, terug.

Wat is hieronder nu te verstaan, dat Satan die bij het Heidendom zijn kracht zoekt in den afgod en zijn eredienst, of, gelijk Paulus het noemt in de tafel der duivelen, nu op eenmaal optreedt als Antichrist? Gelijk men weet, is de Antichrist wel te onderscheiden van den Pseudo-Christus, die in Matth. 24: 24 en in Marc. 13: 22 genoemd wordt. Dat men gemeenlijk dit onderscheid zoo niet inzigt, kwam daar vandaan, dat onze overzetters wel het woord Pseudo-Christus vertaald hebben, maar het woord Antichrist niet. «Pseudo-Christus» hebben ze vertaald door «valsche Christus», maar «Antichristus» hebben ze niet overgezet door «Tegen-Christus». Hadden ze dit gedaan, het verschil zou aan elk Bijbellezers in het oog zijn gesprongen. Thans echter heeft men den Antichrist en den Pseudo-Christus niet zelden dooreengeward, en beide namen voor hetzelfde gehouden. Toch is het duidelijk, dat beide uitdrukkingen metterdaad iets heel anders aanduiden. Een Pseudo-Christus of valsche Christus is iemand, die zichzelven voor den Messias uitgeeft, en zegt dat Jezus niet de echte, maar slechts een gewaande Messias was. Naar Bengel heeft opgeteld, zijn er zóó achtereenvolgens niet minder dan 64 valsche Christussen opgestaan, alleen onder d. Joden. Onder krankzinnigen is het evenmin een zoo zeldzaam verschijnsel, dat iemand zich inbeeldt de ware

Messias te zijn. En ook buiten krankzinnigheid is het niet zelden voorgekomen, dat iemand zich voor Messias uitgaf, gelijk dit nog onlangs op Midden-Java is voorgekomen op het terrein der Gereformeerde Zending. Maar iets heel anders is de Antichrist. Hij is de Tegen-Christus, die principieel loochent, dat de wereld verlossing van noode heeft; betwist dat er een Christus of Messias komen moet; er alzo op uit is, om den Christus en al wat met zijn Naam samhangt, uit te bannen en uit te roeien; en alans de wereld en ons menscheijk geslacht oproept, om den afval tegenover te stellen, om in te staan van dien zoo lang betreden heilweg, dien de Christus ons aanwees, en dien men alans behoort te verfoeien en te vervloeken.

Het eigenlijke karakter van den Antichrist is alzo daarin gelegen, dat hij de zeldse positie wil innemen, die Christus innam, maar op vlak tegenovergestelde wijze. Hij ontrooft den Christus, om zelf op diens troon te gaan zitten, maar eenmaal op dien troon gezeten, is zijn regiment vlak het tegenovergestelde van het regiment van den Christus. In zooverre kon Luther hem dan ook terecht «een aap van Christus» noemen, als hij aan Christus zijn positie benijdt, en diens hooge positie voor zich poogt te rooven. Ontving Christus een naam boven alle namen, hij wil dat zijne naam der ere zij. Zou voor Christus alle knie zich buigen, hij wil dat alle knie zich zal buigen voor hem. Zou alle tong den Christus en zijn lof belijden, hij wil dat alle tong hem belijde, en zijn roem verkondige. Ontving de Christus alle macht op aarde, hij wil die macht aan zich toeleggen. Zal eens de Geest van den Christus alle geest der herboren menscheijk bezielen, hij wil dat die allesheersende bezielen, die menscheijk van hem uitge. Zal eens geheel de herboren menscheijk het merkteken van den Christus dragen, hij wil dat zijn merkteken triomfeeren zal. En zoo ook, zal eens wegvallen en in het verderf verinken al wie den Christus en zijn verschijning niet heeft liefgehad, hij wil, dat juist omgekeerd, al wie Jezus gevolgd is, uitgebannen en vernietigd worde, en dat heel de wereld en al haar schat zij voor wie hem, den Antichrist aanhangt. In zooverre ontleent de Antichrist dus zijn program, als we het zoo mogen uitdrukken, aan den Christus. En ook hierin boodst hij den Christus na, dat hij van hem poogt af te zien, hoe de Christus tot die hooge macht en verreiken invloed gekomen is, ten einde door gelijksoortige middelen tot gelijke resultaten te komen. Ook hij poogt zich in onze menscheijk natuur te belichamen. Ook hij doet wonderen en teekenen. Ook hij zendt profeten en getuigen uit. Ook hij stelt op zijn wijs sacramenten en teekenen in. Hij is in niets origineel, maar altoos kopiist. Doch hier eindigt dan ook de gelijkheid, want als het nu op de daad aankomt, stelt hij zich in alles vlak tegen den Christus over, vloekt de zonde niet, maar zoekt juist in de zonde zijn kracht; doet van alles wat de Christus deed vlak het tegenovergestelde; spiegelt aan de volkeren een rechtstreeks tegenovergesteld ideel voor; en belooft u van alles wat de Christus u toezigde, juist het omgekeerde. Ook hier dus wel afhankelijkheid van den Christus, in zooverre — 3 bepaald wordt door + 3; maar dan toch zoo, dat de Antichrist het slechts van den Christus afziet, om juist het omgekeerde doel te bereiken.

Dat nu deze Antichrist niemand anders dan Satan is, behoeft geen nadere aanwijzing. Zoolang de Christus nog niet verschenen was, en de strijd dus niet tegen den Christus maar tegen den God Israëls ging, plantte Satan tegenover God den afgod. Maar nauwelijks is de Christus verschenen, en hem alle macht in hemel en op aarde gegeven, of Satan gevoelt, dat hij den levenden God niet meer deren kan, dan na eerst den Christus overwonnen te hebben, en nu gaat hij zelf staan als de Antichrist tegenover den Christus. Vraagt men nu, of derhalve van die ure af, alle werking van Satan een Antichristelijke is geworden, zoo moet dit worden ontken. In de heidensche landen van Azië en Afrika werkt hij nog steeds door op de oude wijze, en stelt den afgod tegenover den levenden God. Bij alle menscheijk hart gaat hij nog steeds voort den verleider te spelen, omgaande als een brisende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Ook zelfs bij de kinderen Gods ligt naast en onder zijn Antichristelijke werking nog altoos die algemeene duivelsche werking, die hem tot den verzoeker voor ons hart maakt. Als Antichrist daarentegen treedt hij eerst dan en alleen daar op, waar hij zich aangordt om het Rijk van Christus te verstoren, diens keek ten val te brengen, diens verlossen

te verleiden tot afval, en den naam van Christus uit te roeien. — Dit vooreerst, edoch dit is nog slechts zijn negatieve werking tegenover Christus. Doch daar komt nu in de tweede plaats bij zijn positieve werking, om alsnu in de plaats van het Rijk van den Christus zijn rijk op te richten; en dit nu kan hem eerst gelukken, en daarvoor kunnen de maatregelen eerst met kracht genomen worden, als eerst de afval genoegzame uitbreiding heeft erlangd. Immers in den boezem der heidensche naties blijft hij nog altoos heerschen als «Overste der wereld», door den dienst van den afgod, d. i. door de «statel der duivelen»; en daarentegen als de Antichrist kan hij zijn rijk alleen vestigen in den boezem van die andere volken en naties, die eenmaal den heiligen Doop ontvingen, en dank zij het heil van Christus tot hoogere menscheijk ontwikkeling kwamen maar nu den Christus verloochenden, en van hem afvallende, rijp zijn voor die veel schrijdelijker openbaring van de ongerechtigheid, die alleen op dien hoogen trap van ontwikkeling denkbaar is.

Hierop nu deelt de heilige apostel Paulus, als hij in 2 Thess. 2: 3 v. v. schrijft:

«Dat u niemand verleide, want de dag van Christus, d. i. zijn verschijning op de wolken, komt niet, tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en dat geopenbaard zij de mensch der zonde, de zoon des verderfs, die zich tegenstelt, en verheft boven alles wat God genaamd wordt, alzo dat hij in den tempel Gods als een god zal zitten, zichzelven verloochende dat hij God is.»

En nu wat hem verderhoudt, weet gij, opdat hij geopenbaard worde te zijner eigene tijd. Want de verborgenheid der ongerechtigheid wordt alreeds gevoeld. Alleenlijk die hem nu wederhoudt, die zal dit blijven doen, tot hij uit het midden zal weggedaan worden.

«En alsdan zal de ongerechtigte geopenbaard worden, denwelken de Heere verdoen zal door den geest zijnsmonds, en te niet maken door de verschijning zijner toekomst. Hem, zeg ik, wiens toekomst is naar de werking des Satans, in alle kracht en teekenen en wonderen der leugen, en in alle verleidende der ongerechtigheid in degenen die verloren gaan, daarom dat ze de liefte der Waarheid niet hebben aangenomen, om zalig te worden.»

«En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat ze de Leugen gelooven zouden. Opdat zij allen veroordeeld worden, die de Waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen gehad hebben in de ongerechtigheid.»

Een gewichtig apostolisch woord, waaruit we voorhandig slechts deze gegevens bijeenzamelen: 1°. Aan de verschijning en volledige openbaring van den Antichrist moet voorafgaan de afval; 2°. hijskens dien afval werkt de Antichrist alleen onder eens gedoopte volken, want een volk dat steeds heidensch bleef, kan niet afvallen; 3°. zijn karakter is, dat hij zich tegenstelt, d. i. het tegengedeel doet van den Christus; 4°. hij kan niet optreden, alvorens de ongerechtigheid van de Leugen tot volkomener ontwikkeling zij gekomen; 5°. op zijn verschijning zal zondig zal snijlijk de wederkomst van den Zoon des menschen volgen; en 6°. zijn optreden zal zijn met teekenen, wonderen en krachten.

Vooraf uit de uitdrukking «de mensch der zonde» blijkt op overtuigende wijze, hetgeen reeds uit den aard der zaak volgt, dat de Antichrist niet als geest verschijnt, zal, maar zich zal nestelen in onze menscheijk natuur. Hoe dit te verstaan is, of Satan de menscheijk natuur zelf zal pogen aan te nemen; of wel in een mensch zal sluijen, en in en door dezen mensch heerschen, weten we niet. Dit is ons niet geopenbaard. Doch hoe dit zij, er zal ten slotte een menscheijk verschijning op aarde gezien worden, die de belichaming der zonde zal wezen, in wie Satan zichzelf zal openbaren, en die een schier alles overheerschen invloed op de geesten, en een alles overweldigende macht over de natien en volken zal uitoefenen. Ook ontwaren we, dat de toeg van dien Antichrist zal zijn, om op zijn goddeloos en duivelsche wijze voor de wereld te zijn, wat Christus voor ons was en is en zijn zal op heilige en ontfemende manier. Zoo zullen dan de macht van dezen Antichrist en de macht van Christus tegenover elkander staan. De zonde, de ongerechtigheid, het duivelsche beginsel zal tot volledige ontwikkeling en tot principieele openbaring komen, tot het niet verder kan, niet duivelscher kan worden; en daarop zal het einde volgen, doordien de Christus dezen Antichrist verdoet. De grondgedachte hierbij is alzo, dat Christus dan eerst ten volle

triomfeert, indien hij den Satan nogmaals geheel loslaat en hem de kans biedt, om zijn duivelsche natuur volkomenlijk te openbaren. Nooit moet Satan zeggen kunnen: «Als ik eens vrij ware geweest, en mijn volle kracht had kunnen ontwikkelen, zou ik wel gezegepraald hebben.» Die kans krijgt hij. Hij zal losgelaten worden. Hij zal zich in het snijl van zijn macht kunnen vertoonen. En dan juist zal God hem met den adem zijnsmonds verdoen.

Dat er nu in de Heilige Schrift van meerdere Antichristussen gesproken wordt, brengt hierin geen verandering. Johannes zegt metterdaad: «Kinderken, het is de laatste ure, en de Antichrist komt, zoo zijn ook nu vele Antichristussen geworden, waaruit wij bekenen dat het de laatste ure is.» De zaak is natuurlijk deze, dat het Satan slechts eenmaal, aan het einde der eeuwen, gelukken zal, werkelijk als de Antichrist op te treden. Maar dit neemt niet weg, dat hij, in zijn hitte drift tegen het Rijk Christi, gedurig beproeft, of zulk optreden hem niet reeds gelukken zou. Te dien einde verleidt hij dan in den loop der eeuwen onderscheidene personen en machten, om tegen het Rijk van Christus op te treden, en een rijk met tegenovergestelde beginselen tegen Christus' rijk over te stellen. De personen nu, die hiertoe dienst doen, en er de hoofdrol bij vervullen, dragen dientengevolge een Antichrist-karakter, zonder daarom de Antichrist zelf te zijn. In dien zin was het dan ook bedoeld, toen men in de eerste eeuw der Reformatie van den Antichrist op den stoel van Rome sprak. Toen namelijk de stoel van Rome alle list gebruikte, om dank zij den steun van den wereldlijken arm, door kerker, pijnbank en schavot, het weer opkomen van «het Evangelie der vrije genade» tegen te houden, school ook hierin metterdaad een Antichristelijke strekking, die in sommige landen zelfs tot het boze doelde, ook al is ze voor Europa als zoodanig verijld. Veel sterker echter komt zulk een Antichristelijke strekking sedert 1789 in de Fransche Revolutie uit. Doch hierover in een volgend artikel.

Het derde Tegenwoordige Wee u!

Wec dengenen, die de ongerechtigheid trekken met koorden der ijdelheid, en de sünde als met dikke wagenen! Jesaja 5: 18.

Met Gedacht begon het, uit het gebed werd de Weelde geboren, en nu met zijn derde Wee u! steit de profet zich tegen het kind der weelde, genaamd de Lichtminnigheid.

Hoe uit overdreven en brooddronken weelde vanzelf de Lichtminnigheid geboren wordt, kunt ge uit uw eigen ondervinding wel nagaan.

Nu en dan toch naam ook gij wel deel aan een feest of bruilofsfeest. En dat moogt ge, want te Kana in Galilea ging uw Heiland er in voor. Maar hoe dellig en ingetogen het op de bruiloft, die gij beocht, ook toeging, dit hebt ge toch wel gemerkt, dat het er anders toeging dan in het gewone leven. De zorgen had men van zich geest. Er heerschte een meer ontplooiende stemming. Ook al meed men opgewondenheid, er heerschte toch een guller, vroolijker toon dan in den gemeenen omgang. De tongen kwamen meer los. Er kwam meer zangklink uit de keel. Geestige zinnen deden opgeld. Komom, ge hebt op zulk een bruiloft meegedeeld open vrijer en blijder voet dan in uw dagelijksch leven, en ge hebt met de overige feestgenooten de sombere, donkere zij van het leven dien avond vergeten, om aan den lichtkant ervan terug te denken.

Maar ook al werd ge daarbij voor zondige uitspatting bewaard, toch ontwaardt ge, thans gekomen, wel, dat ge uren meer of min vreemd waart geworden; dat de gewone rust en kalmte uit u geweken was; en dat de overspanning van zinnen en zenuwen met den gewonen ernst van uw leven niet wel saamging.

Het nam u daarom eenigen tijd, eer ge weer de oude waart, en het gebeurde liet een gevoel bij u na, dat ge toch niet gaarne te dikwils zoo uit de rust en den ernst van uw gewone gemeensamen zondt geraken.

Zulk een bruiloft is goed, maar liet moet een uitzondering blijven.

Elken dag, of ook maar elke week, zulk een bruiloft met te vieren, zoo u onmogelijk zijn.

En toch dat juist is het, waarop het leven te midden van overduizende weelde al spoedig uitloopt. Die overvloed van spijs en drank en zingenot, die een rustig burger zich slechts een hoogst enkel maal, op zulk een bruilofsfeest, veroorlooft, keert in die kringen der weelde elken middag en elken avond weder.

Ook is de overspannen toon en de lichthartige kwinskag in die kringen geen uitzondering maar regel.

Het geprikkelde, zenuwachtige gevoel, dat na afloop van zulk een bruiloft zelfs huivert, is voor die kringen de al aanhoudende, dagelijksche stemming.